

ÉLETTÜNK

XII. évfolyam 10. szám (12. Jahrg. Nr. 10)

Az európai magyar katolikusok lapja

1980 október

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP:

A pápának az emigrációra vonatkozó tanítása

II. RÉSZ

(XXIII. JÁNOS ÉS VI. PÁL)

XXIII. JÁNOSNAK AZ EMIGRÁCIÓRA VONATKOZÓ TANÍTÁSA

XXIII. János két enciklikájában („Mater et Magistra” 1961 és „Pacem in terris” 1963) elődje szociális tanítását teszi magáévá, sokban azonban kibővíti és az új adottságokra vonatkoztatja.

Már XII. Piusz az állam túlkapásainak orvoslását a fokozottabb demokratikus államszervezetben látta. Ez XXIII. Jánosnál még jobban megnyilvánul: az állam a közjót tartozik biztosítani s ezt könnyebben tudja tenni, ha az összes polgároknak is felelősségük van a közjó biztosításában. Mint elődje, ő is leszögezi a természetjogot, melyet az államnak is tiszteletben kell tartania. Nevezetesen a következőket sorolja fel: élethez és életfenntartáshoz való jog; erkölcsi jog, amely abban áll, hogy az embernek joga van jó hírnevére, az igazság szabad kutatására; kulturális jog, azaz mindenkinek joga van, hogy képezhesse magát; a szabad vallásgyakorlatnak privát és nyilvánosság előtti joga; családalapítás és gyermeknevelés joga; gazdasági jog, amely szabad munkavállalásra, igazságos bérre és a magántulajdonra kiterjed; gyűlékezési és véleményalkotási jog; ki- és bevándorlási jog. A pápa azt is kifejti, hogy e jogoknak mindig köteleességek is felelnek meg, pl. az élethez való joggal együtt jár az életfenntartás kötelessége. Bennünket itt most csak az érdekel, amit a pápa a be- és kivándorlási jogról mond. Békeenciklikájának 103—108. pontjait szószerint idézzük:

„103. Tekintve, hogy Istentől indítva, mindenki iránt atyai szeretettel vagyunk, nagy fájdalommal szemléljük azokat a sorsát, akiket politikai okokból otthonunkból száműztek. Korunk ezen menekülteinek nagy tömege sok és hihetetlen szenvedésnek van állandóan kitéve.

104. Ez a jelenség mutatja, hogy bizonyos nemzetek kormányai a jogos szabadság keretét túl szűkre szabják. E keretnek olyannak kellene lennie, hogy a benne élők emberhez méltó életnek örvezhessenek. Az említett államokban sokszor még a szabadsághoz való jogot is kérdésessé teszik vagy megszüntetik. Ha ez történik, a polgári társadalom jogrendje összeomlik, hisz az államhatalom természeténél fogva arra van hivatva, hogy a közösség javát védelmezze. Elsődleges feladata tehát, hogy a szabadság életterét elismerje s jogait teljes mértékben biztosítsa.

105. Ezért helyénvaló, hogy ez alkalommal a figyelmet felhívjuk arra, hogy

ezek a menekültek az emberi személy méltóságával rendelkeznek és el kell ismernünk, hogy az emberi személy jogainak birtokában vannak. Ezeket a jogokat nem veszítik el akkor sem, ha saját politikai közösségük e jogokat megvonja tőlük.

meréssel azokra az internacionális intézményekre ne irányítsuk, amelyek e fontos területen minden erejüket latba vetve dolgoznak”.

A mondottakból kitűnik, hogy XXIII. János szemében a be- és kivándorlási joga ugyan természetjörvényen alapul,

A HŐSÖK KERESZTJÉNÉL

A Kastli Magyar Gimnázium emlékünnepe az 1956-os októberi forradalom évfordulóján

106. Az emberi személy jogaihoz tartozik, hogy abban az állammögységben kereshessen felvételt, ahol remélheti, hogy önmagáról és hozzátartozóiról jobban tud gondoskodni. Ezért az illetékes államok vezetőinek kötelessége a megérkező idegeneket befogadni és amennyiben a saját közösségük java megengedi, segítségükre lenni azoknak, akik az új közösségben felvételt nyerni óhajtanak.

107. Ez alkalommal elismerjük és nyilvánosan dicsérjük mindazokat a törekvéseket, amelyek a testvéri együvé tartozás és a keresztény szeretet értelmében azon vannak, hogy azoknak, akik hazájukat kénytelenek voltak elhagyni, gondjait enyhítsék.

108. Nem mulaszthatjuk el, hogy minden jószándéku ember figyelmét elis-

azonban nem korlátlan érvényű jog, mert mindig tekintettel kell lenni a felvevő ország jogaira és érdekeire is.

VI. PÁLNAK A „PASTORALIS MIGRATORUM CURA” KEZDETÜ MOTUPROPRIÓJA

VI. Pál 1969-ben adta ki az emigrációs kérdéssel foglalkozó motuproprióját. Szorosan XII. Piusz konstitúciójához csatlakozik. Itt is elsősorban az emigráltak lelkigondozásáról van szó.

VI. Pál a zsinat óhajának akar eleget tenni. A zsinatnak a Püspökök lelkipásztori hivatásáról szóló határozata ugyanis a következőket mondja: „Különös gondot kell fordítani azokra a hívőkre, akik életkörülményeik folytán nem részesülnek eléggé a plébánosok (Folytatás a 2. oldalon)

DR. HARANGOZÓ FERENC:

Egy boldog nyárutó Máriacellben

A délvidéki és az ausztriai magyarok ezidei aug. 20—21-i zárandoklatán megértettem, mi Máriacell különös varázsa. Azt is, hogy Nagy Lajos királyunk miért éppen ide építette ezt a gyönyörű kegytemplomot. És hogy nyomában évszázadokon át gyalog, lovon, kocsin és autón, miért özönlik sok száz km-ekről a nép ide; egyszerű és előkelő, szegény és gazdag, szláv, német és magyar, a szívét kiönteni, saját-magával és az Úristennel megbékélni, jobbá lenni, megjavulni. — Már az út oda, ezen a ragyogó és szelíden-melig nyárutón, völgyeken és hegyeken áttekeregve és kapaszkodva, mosolygó kék ég alatt, ahol minden kanyarodón új tájkép tárul a szem elé és valahonnan mindig lelátni Keletre a magyar síkságra és Dunántúl szelíd dombjaira...

Milyen jó ilyenkor, az úttól elfáradva, megpihenni a Máriacelli Szűz Anya lábainál...

Sehol máshol nem találkozhatsz annyi boldog, békés emberarccal, fiatalokkal és öregekkel, mint itt Máriacellben egy ilyen zárandokúton... És sehol máshol nem érzed magad olyan közel hozzájuk, mindegy, hogy német, horvát vagy magyar... És itt nem siet senki, lelassul a lépés, még a rohanó autó is, a keskeny tekerdő utcákon és ösvényeken...

És ha meggondolod, hogy ez mindig így volt évszázadokon át, török dúlásokon, pusztító járványokon és háborúkon át, akkor megérted Máriacell titkát.

Azt is megérttem, miért akart itt megpihenni ideiglenesen a „száműzött bíboros”, Mindszenty hercegprímás és miért lett a Szűzanya szentélye mellett az „Ö” sírja az a mágnes, amely úgy vonzza az otthoni és a hontalan magyarokat egyaránt.

Az idén Ausztriából és Jugoszláviából, de elszórtan mindenhol a világból vagy 5—600 magyar jött össze, László István püspökkel az élen, és szinte minden ausztriai magyar lelkész Lothár atyával, aki 19 éve nemcsak gyónatója, de vendéglátó gazdája is annyi magyar és más nemzetbeli papnak és civilnek. A bácskaiak között jó volt látni megint a temerini zárandokcsoportot vállas és szálegyenes plébánosukkal az élen, aki hatalmas szép baritonjával vezette az éneket, túlszárnyalva mindent és mindenkit. Jó volt ott lenni az első bevonuláson, amikor a zárandokmenet megállt Mindszenty sírja előtt és valósággal kitört a százakból a Himnusz, ez a csodálatos nemzeti imádságunk, amely pillanatok alatt összeforraszt minden igaz magyart, bárki is legyen az. Szem nem igen maradt szárazon, még a kemény férfiaknál sem. Különös hangsúlyt adott ennek a tisztelgésnek az a körülmény is, hogy Mindszenty bíboros halálának

(Folytatás a 2. oldalon)

Most csendre van szükség...

Kastlban az ősi benecés kolostor főbejárataánál állok. Nézem az új márványtáblát magyar címerrel, fölötté a föllírást: „Magyar Gimnázium” két évszám közt: 1958—1978. — Az évszám nem helyes és nem teljes, mert a Magyar Gimnázium gyökerei 1946-ig, a Passau-Waldwerke barakktaórig nyúlnak vissza. Majd a Lindberg-i öreg hotelen át a Bauschlott-i romkastélyig, végül a Fürstenried-i rövid intermezzó után a Kastl-i várig. Most 1980-t írunk, új iskolaévben vagyunk már s az öreg iskolavár hancurozó magyar gyerekek nevetéséről hangos. Egy kis szorongással nézek körül a várudvaron, éppen úgy mint húsz éve, amikor egy korányári napon először álltam e bejárat előtt. Akkor a „secessio in montem sacrum” után voltunk, amikor a lázadó diákok az iskolatermek helyett fölvonultak a közeli hegyre „tüntetni”.

Minden a régi — a várak sosem öregsenek —, csak az a hársfa a bástyafalnál terebélyesedett ki hatalmas fává. Árnyékában elférne az egész iskola tanárostul ma már. A lépcsőn tanárismerős jön szembe. Erdélyből sodorta ide családjával a nehéz magyar sors. Kevés beszédű ember, amikor kezdet szorítunk és kérdőn nézek a szemébe, ennyit mond: „Itt most csendre van szükség”. Megértettem; ezzel a rövid helyzetjelentéssel az én szívemből is beszélt. Mi is lehetne áldásosabb itt a tízhónapos vihar után, amit felnőtt magyarok idéztek elő az iskolavár körül a magyar ügy és hírnév mérhetetlen kárára? Kopogtatók az új igazgatóság. A német miniszteri biztos, akit a bajor kultuszminisztérium bizott meg a vezetéssel míg a háborgó magyar kedélyek lecsitulnak, nem volt bent. Azt mondták, latin órán van. Szinte megkönnyebbülten megfordítottam lépteimet és mentem a leányinternátus felé... „Kedves nővér, telefon...” — „Úgy mint régen csilingelt a sok kis leányhang, szájról-szájra adva a kiáltást, amitől csakúgy visszhangzott mind a három emelet. Egyszerre megszűnt minden szorongás, itthon éreztem magam újra: Hála Isten, az öt nővér a

helyén van és ugyanazzal a kedves természetességgel irányítgatja a 120 kicsi és felnőtt leányt, mint a tulajdon édesanyjuk. És ez így van jól. Áldja meg az Isten érte! És biztosan áldják majd őket a magyar szülők, akik minden rémhír ellenére ugyanazzal a bizalommal küldték leányaikat Észak- és Dél-amerikából, Magyarországról, Erdélyből, Délvidékről és Nyugateurópa minden országából mint azelőtt.

A portán találtam az új fiúinternátus-vezetőt, Gyurász István jezsuita atyát. Éppen a két „szomszéd vár”, a leányinternátus és a fiúinternátus kölcsönös problémáit beszélték meg a nővérekkel. Harminc év körüli ember, nyugodtarcú, halkszavú és meleg tekintete van. Később minden oldalról, nevelők, tanárok és diákok részéről hallottam, hogy mindig ilyen és ezért két hét alatt szívesen megszokta mindenki. Az öreg (még románkori) kis tanulóban Blezilla nővér az elsősöknél lelkét kérdezett ki. Arról volt szó, mi az ige és hogy kérdezzük az ige után, aztán meg: mi a főnévi igenév és mi a ragja? A kicsinyek olyan komolyan vették, mintha az életük függne attól, hogy meg tudnak-e felelni rá. Egy barna kislány, aki Svédországból jött, majdnem sírva mondta a szöveget tört magyarsággal, de nem értette meg. Próbáltam vigasztalni, hogy először én se értettem meg. Majd megjön az magától!

Másnap végre kisütött Kastl fölött a nap is. Jólesett ez a kis meleg a leánykertben a gyümölcsfák közt, amiket jó Bandi bácsival, a biológiatanárral, vagy tíz éve ültettünk és most roskadoznak a gyümölcs alatt. A kis ezüsfenyő a leányinternátus előtt kinyult a II. emeletig a tíz év alatt, de észreveszem, hogy kötéllal van biztosítva a vízvezetékcsaphoz, mert a „legutóbbi vihar” megdöntötte. Megértettem. Ő is szegény, hordaléktaiba eresztette gyökereit és nem őstalajba mint mi valamennyien emigránsok. És ezért tépte ki felső gyökereit az első vihar...

Körütra indulok a várban. Mindenütt kalapálnak, zúg a kompresszor, dörög a légalapács, építik át a tornatermet, a könyvtárat és a gimnázium egészségügyi részlegét. A gyönyörű történelmi ebédlőt ugyanaz a Frau Sabine mossa föl, aki már húsz év előtt is. A modern, szépen átépített és jól felszerelt konyhában Juliska néni főz gulyást. Melléje lesz még almáslepény és gyümölcs. Őt is olyan jó látni ezen a nagyon fontos helyen.

Újra megpróbálom az igazgatóságot. Dr. Edsperger, a német miniszteri biztos, frissen és nagyon kedvesen fogad. Most látom először és feltűnően fiatalnak tetszik. — Azt mondták nekem Münchenben még, hogy nagyon elkedvetlenítették az ellene szervezett tüntetések és írásban terjesztett rágalmak. De én ennek most nyomát se láttam rajta. Egész lényéből, minden szavából igazi optimizmus és helytállniakarás sugárzott, mint annál az embernél, aki igaz és méltó ügyet akar segíteni. Biztosított arról, hogy ő azért van itt, mert a tíz hónap alatt nagyon megsajnálta és megszerette ezeket a magyar gyerekeket. Nagy elismeréssel nyilatkozott a nővérek munkájáról, az Iskolabizottságról; azt meg magam hamarosan tapasztaltam a négy nap folyamán, mennyit érintkezik és tanácskozik velük és mennyire támaszkodik mindenben magyar kollégáira és különösen az új internátusvezetőre. Nagyon várják az új

katolikus hittanárt, aki végre nyugvópontja lehetne az iskolának is, meg a két internátusnak is. Én magam is úgy érzem, hogy ez most a legsürgősebb elintéznivaló.

Jártam az osztályokban is; négy órán aktíve is résztvettem a felső osztályokban, ahol egyelőre a latin okoz némi nehézséget. A gyerekek ugyanúgy, mint régen, a felsőben is szívesen köszönnék „laudetur”-ral. Az órák legvégén szívesen veszik az imát, még a rövid latin orációt is. Őszinték, nyitlak ha ugyanazzal az őszinte barátsággal és segítőakarással találkoznak tanáraik részéről. Jártam a legfelsőbb osztályosok szobáiban is, akik nagyjából önállóan tanulnak. Itt is mindenütt készség és bizalom fogad. A mult vizályokról nem szívesen hallanak és nem is beszélnek róla. Ők készülni akarnak. Találkoztam az egyik szobában kedves alumniával is, aki a Regensburg-i testnevelési főiskolára készül fölvételi vizgára. Itt az iskolában gyakorol és ebben természetes készséggel segítenek neki volt fiatalabb iskolatársai, a mostani tizenharmadikosok.

Találkoztam az új tanári ebédlőben ismételtén az egész nevelőgárdával, meg a magányos tanárokkal. A terítés, a fölhasználás és az étel igazán kifogástalan. Föltűnt, hogy az új internátusvezetőt, Gyurász atyát, minduntalan ki-kihívják, rángatják szülők, új gyerekek, akik folyton jönnek még és ő szótlánul megy, jószándéku kollégái méltatlankodására, hogy „szegényt még enni sem hagyják”.

„Mindszenty bíboros”

A Mindszenty Emlékbizottság kiadásában, dr. Közi-Horváth József tollából megjelent végre a német, francia, holland és angol kiadás után, Mindszenty bíboros magyar nyelvű életrajza is zsebkönyvben. A 128 oldalas tömör írás 5 éves hiányt pótol, mert éppen a kinti és otthoni magyarság keresve keresi ezt az életrajzot, addig amíg a nagy magyar Prímás élete és műve még sok életmű emlékezetében elevenen él. — Hiszen éppen Őt nem ismeri, vagy félreismeri a legfiatalabb magyar generáció, aki előtt vagy elhallgatták, vagy teljesen meghamisították egyedülálló történelmi szerepét nemzetünknek eme legsúlyosabb időszakában.

P. Werenfried von Straaten az idegen nyelvű életrajzok előszavában írja: „Jaj nekünk, ha Őt elfelejtjük.” — Mennyire inkább áll akkor ez miránk magyarokra, az Ő népére, amelynek nemcsak függetlensége, hanem a lelke, nemzeti léte forog ma veszélyben.

A szerző dr. Közi Horváth József ezt a magyar nyelvű életrajzát külön a magyarokhoz alkalmazta, nekik írta. Ezért beleszötte beledolgozta azt a nyugati dumántúli tájat és szülői házat amely ifjú éveiben alakította századunk eme nagy magyar alakját.

Nagy figyelmet szentel Mindszenty tanulóéveinek, papi pályája kiteljesedésének a vasi és zalai végeken, mert amint a szerző maga is megállapítja: „Mindszentyt teljesen megérteni és igazán értékelni, csak élete első felének ismeretében lehet.

Nagy súlyt helyez ez az írás arra is, hogy a mesterségesen eltorzított Mindszenty portré helyébe visszaállítsa a köztudatba az igazi Mindszenty képét:

Magyarországról is jöttek, mint mindig, új diákok. A fölsősökkel az idegen nyelvek miatt találkoztam. Megint feltűnt nekem, mint hosszú Kastl-i működésem alatt annyiszor, hogy ezek közül sokan milyen komolyan veszik a studiumot és a jövőjüket. Tizenegyedikben találkoztam egy orosz tagozatot látogató pesti fiúval, aki imponálóan bírta irodalmi fokon az orosz nyelvet és ugyanilyen komolyan készül itt a többi világnyelvekre. Azt is elmondotta, hogy Pesten az orosz tagozaton mennyire komolyan vették tanárai a magyar nyelvet és irodalmat is. Szerintem, otthon a fővárosi iskoláknál örvedetes általános jelenség ez.

Azzal az érzéssel jöttem vissza, hogy menne minden, csak mi felnőtt magyarok lennénk okosabbak és békeszeretők.

Az elmúlt iskolaév után döntő jelentőségű a tanulók száma és osztályok szerinti tagozódása:

Fiúk száma: jelenleg 130. — A leányok száma: 106. Tehát összesen: 236. A kezdeti bizonytalanság után állandóan jelentkeznek az elmaradottak és az újak. A szám fölmegy hamarosan 245—250-re. — Így is 38-al kevesebb, mint a mult iskolaév végén. Komoly intőjel az iskola jövője szempontjából.

Felügyelőkből és tanárokból nincs hiány, kivéve az állandó csak-hittanárt.

Ami a tanulók fegyelmét, és szorgalmát illeti, az elmúltak után jónak mondható. A gyerekek általában udvariasak, sőt barátságosak. Maguk a felsős tanulók azt mondják: „Lassan helyreökökenünk! Fontos, hogy nyugodtan készülhessünk az érettségire.” H. F.

azt, amilyen Ő igazában volt, amilyenek hívei, barátai és munkatársai ismerték, csodálták és szerették. A teljes Mindszenty képhez még sok kiigazításra és kiegészítésre lesz szükség, hogy azt végleg be lehessen illeszteni, mint egész történelmünk legutóbbi szomorú korszakába, arra a helyre amely méltán megilleti Őt. Közi-Horváth József kis életrajza ennek ellenére nemcsak „dióhéj”, de komoly kompendiuma Mindszenty gazdag, sokrétű életének. Aki ismeri, vagy félreismeri a legfiatalabb magyar generáció, aki előtt vagy elhallgatták, vagy teljesen meghamisították egyedülálló történelmi szerepét nemzetünknek eme legsúlyosabb időszakában.

A szerző sokat beszélteti és idézi Mindszentyt; teszi azért, hogy a nagy prímás lelkét, izzó magyarságát a saját gondolatain keresztül éreztesse meg és gyönyörködtesse Mindszenty erősen egyéni, zamatos vasi-zalai nyelvvel az olvasót.

Közi-Horváth József továbbá a legautentikusabb megszólaltatója Mindszentynek, hiszen nemcsak munkatársa, de küzdő társa is volt ebben a döntő II. világháborús epokában. Kevesen ismerik úgy a történelmi, politikai és társadalmi hátterét ezeknek a tragikus időknek, mint éppen ő.

A zsebkönyv-életrajz stílusa, nyelve tiszta, világos, egyszerű és nagyon élvezhető. A könyv külső formája: nyomása, betűi, beosztása és a papírja kitűnő, jól olvasható.

H. F.
A könyv kapható az „ÉLETÜNK” Szerkesztőségében, minden európai magyar lelkesítésen és Máriacellben. A könyv ára: Európában 6.— DM és a portó; tengerentúlra 4.— U. S. A.*\$ portóval együtt.

Közlemény

MÜNCHENBEN MEGINDUL A HÉTVÉGI ISKOLA ÉS KULTURMUNKA

„Tartsátok meg őseitek örökségét, a magyar nyelvet, imádságot, eneket, hagyományokat. És ne feledkeztek meg arról a kicsiny, de sokat szenvedett Magyarországról, ahonnet származtok. Ez a Ti kötelességetek!” (II. János Pál pápa a magyar cserkészekhez)

A Müncheni Magyar Misszióban, Oberföhringerstr. 40 október 11-én megkezdődik a hétfői magyar iskola gyermekeknek 5—6-éves kortól. Bejelentés: szóban, írásban vagy telefonon (98-26-37 / 38). Kérjük a szülők pontos lakcímét és telefonszámát.

Az iskola tananyaga: Hittan, (minisztériális is), magyar (irodalom), számtan, történelem, földrajz, ének.

Időpont: minden második szombat 10-től 12-ig, ebédvel egybekötve. — Utána cserkésztek azoknak, akik a müncheni magyar cserkészcsapatban is részt akarnak venni.

Jelentkezni lehet továbbá a Magyar Népi Táncsoportba, melyet szakképzett táncosok vezet. A táncpróbák hetente hétfőn este 6—9-ig lesznek a Magyar Misszió nagytermében.

Népünk, Hazánk és hitünk szeretete ott kezdődik, amikor magyar nyelven oktatjuk gyermekeinket istenfélelemre és hazaszeretetre.

A Magyar Egyházközség és Iskolabizottság

KISBARÁTI GYULA:

Világválság és az Istenanya (6)

A Mária-kultusz újraéledése

Ismeretes történelmi tény, hogy a középkor spontán és populáris Mária-tiszteletére a reformáció súlyos csapást mért. Az ellenreformáció, ha eredményt akar elérni, tudja, mit kell tennie: az oktatásban, a nevelésbe beviszi a Mária-kultuszt (jezsuiták, piaristák Mária-kongregációi, ezek nyomán a városokban: egyházközségi, falvakban: plébániái kongregációk). Az iskolai oktatáson keresztül felélesztik a katolikus hagyomány országokban a Regnum Marianum gondolatát. A török alól felszabaduló magyarok és lengyelek a Máriás gondolatot keresztül találnak vissza saját európai multjuk értékeire, emberi és nép-nemzeti öntudatukra. Mindez persze rövid történelmi időt fog át, de jelzi és jellemzi, hogy a korabeli katolikus öntudat milyen jól látta az utat, amelyet vesztett egyensúlya visszaszerzése érdekében végig kellett járnia, ameddig ezt a fejlődést az aufklárista, fejedelmi abszolútizmus – az egyházi egyeduralomtól tartva – megtűrte.

LABOURÉ KATALIN

Több évszázados tetszhalálból újraéled a Mária-kultusz. **Ébresztője:** Labouré Katalin, egy szentéletű francia apáca, aki a rózsafüzér-ájtatosságok újraélesztésével és a csodásérem-mozgalom segítségével mozgásba hozza nyugaton a stagnáló népi hitéletet.

A Labouré Katalin által kezdeményezett csodásérem-mozgalom a Szűz Anya kívánságára indul meg. Képileg is: fényt árasztó ajándékozó kezekkel jelzi a kegyelem közvetítését.

A nagy enunció igényű mozgalom kezdete ez, amely a La Salette-i és Lourdes-i jelenésekkel időbelileg is közelebbi kapcsolatba került. Azt a célt szolgálta, hogy csodás gyógyítások erejével a hívő lelkek tömegeire hatást gyakoroljon. Labouré Katalin a csodás éremmel vívta ki a XIX. század egyik legregényesebb megtérésének diadalát a dúsgazdag strassburgi Ratisbonne-család körében. A megtérésnek rendkívüli tömeghatása volt a korabeli nagypolgári és a katolicizmus iránt ellenséges európai társadalomban. A jelenés jellege azért rendkívül érdekes, mert az itt megjelenő Szűzanya hivatkozik arra, hogy ő mint az Apostolok Királynője e l ő s z ö r vállal a modern világban egyéni jellegű térítő, evangélizációs szerepet is.

A Szűz Anya küldetésének és segítő kegyelmet hirdető megnyilatkozásának sikere attól függ, vajon az emberiség ezzel a kegyelemmel él-e, különben büntetés szakad rá. A Szűzanya azért vállalta enunciójának kettős jellegét, mert mint az emberiség anyja reméli, hogy az emberek szót fogadnak és nem kerül sor a büntetésre.

Labouré Katalin Mária-jelenése abból a szempontból is külön figyelmet érdemel, hogy kegyelmet közvetítő jelentőségű.

A korabeli papság segít a rózsafüzér-mozgalom elterjesztésében. Ugyancsak felkarolják az alvó hit felélesztésére s a korban már jelentkező családválság feloldására az általa kezdeményezett Csodásérem-mozgalom elterjesztését is. **A c s o d á s - é r e m**, amely a Mária-tisztelet láthatatlan közösségének volt a jelvénye, előbb csak a szerzetesnők és papok között terjedt, majd a

beteg közt. A korabeli lapok a megáldott érmekkel kapcsolatosan már csodás gyógyulásokról is hírt adnak. A testi-lelki gyógyulás a Mária-kegyhelyek egyik jelentős funkciója lesz. A gyógyító érem lelki kapcsolatot teremt, mint a rózsafüzér, mint a skapuláré. Újfajta konfraternitások jönnek létre, amelyek a mozgékonyra vált újvilágban szabadabb mozgást biztosítanak a szerzetek mellett a szerveződő polgári társadalomban: Nápoly templomaiban rövid idő

alatt egymillió, Párizsból negyvenmillió csodás-éremet küldenek szét, Lyonból kétszer annyit...

LA SALETTE

Az alvó vizek megmozdulnak. A középkori zártságokból szabaduló városok nyüzsgönek az odatóduló, dolgozni, tanulni, látni akaró új tömegektől. S ezek a tömegek már nemcsak a politikai, társadalmi életben sejtik meg a változások érlelődését, hanem az egyház életében is.

Jézus megdicsőülése*

*Útjuk a Hermon lábánál vezetett már.
Ormán a hegynek ködben ült a fény
s a cédrusok tövében állt por jeküdt.
És mindenütt fülledt szomjúság epedt.*

*Jézus megállt s a magasba nézett.
Azután Pétert, Jakabot és Jánost
magához hívta mondta:*

*— Jertek a csúcsra velem.
Odafenn messzebbre láthat a szem
és égig bontható ki egészen*

a léleknek szárnya.

Kimerülten, fáradtan értek a csúcsra.

*Jézus csendes imába mélyedt
és hagyta pihenni három követőjét.
El is nyomta őket gyorsan az álom.*

*Jézus egyedül volt hát.
ahogy imát mondani legjobban szeretett.
És az eget most kinyitotta teljesen imája.
Csupa fény lett körülötte a hegy orma,
a nap tompa színűvé haloványult*

arcának fénye előtt

*és haja ében feketéje ragyogott:
átsütött testén az isteni lényeg.*

*Azután az égből melléje jövének ketten.
Ők is csupa fényben befedetten: Mózes és Illés.
És hódolva beszéltek vele ott
a hegy tetején ragyogó fény közepében.*

A csendtől, a fénytől s e kettőnek zengő

özönétől

*ébredt fel Péter előbb, Jakab aztán s János végül.
Riadt hőköléssel meredt mind a csodára:
hátha az álom kápráztatja csupán szemüket?*

Mesterüket ismerték fel először:

*— Igen, ő az, bizonyos már,
testének vonalán a fény is a legszebb.
Az meg, aki a völgybe mutatva
lehajtja fejét: a keménykezű Mózes.
Míg a másik vajon ki lehet?
Illés ő, akiért tüzes szekeret küldött el*

egykor az Úr.

*Amulva nézték a csodás jelenést.
Mintha feloldódtak volna ők is a fényben,
mintha időtlen örömmé vált volna a létük.*

És a csodának forró parazsán

Péter lelke felizott:

*— Uram, — kiáltott boldogan — jó itt minékünk;
lelkünk, mint síma tükre a tónak, megnyugodott.
Építsünk hát, ha akarod, három sátrat ide:
Neked, Mózesnek és Illésnek egyet-egyét,
hadd legyenek ők is mivelünk!*

*Amíg ezt mondta,
a derült égből felhő gördült le a hegyre
és ellepte egészen.*

*A három tanítvány látva a felhőt
és káprázva a fényben,
érezte, hogy egészen közel van az Isten
és reszketve borult le a földre.*

És lám, mennyei hangja áradt is az Úrnak:

*— Támadt közöttetek, íme, Igéret,
ígéret aki hordja.
Figyeljete hát minden ízére szavának,
mert kedvemnek ő a teljes egésze.*

*Ezután egyszerre égbe simult fel a felhő
s a kettő: Mózes és Illés is vele tűnt.
Jézus maradt ott egyedül, még mindig ragyogón...*

S. Z.

* Részlet „És az Ige testet öltött“ c. hazulról hozzánk juttatott, gépírással készült, mely az újszövetségi Szentírás eseményeit költői fel-fogásban, szabadritmusú versekben adja elő. Egy régebbi számunkban már hoztunk a könyvből részletet. Az itt közölt rész Máté (17, 1-9), Márk (9, 2-6) és Lukács (9, 28-35) evangéliumán alapul.

A francia társadalomban végbement forradalmi változások – amint tudjuk – a saját lábra álló polgárság gazdasági érvényesülését meggyorsították. Az irodalmi romantikával fellobbanó spirituális hangulat azonban nem volt elég erős ahhoz, hogy megoltalmazza a Mária-kultuszt attól az egyházellenes kritikától, ami a nagy francia forradalom polgári szellemiségének volt a szülőtte. Ezért láthatták könnyező szemekkel a Szűzanyát a La Salette-i látomás gyermeki tanui (1846. szeptember 19-én), mert az akkori Franciaország közeljövő sorsa az örökkévalóság mérlegén már-már ismét vesztésre állott s az első napóleoni korszakhoz hasonló vérvesztés ki-látásaival sodródott új bukások felé. A La Salette-i látogatás helyén a francia Alpokban hatalmas bazilika épül, melynek alapkövét a jelenést követő ötödik évben a grenobeli püspök: de Bruillard helyezi el, miután 1851-ben megállapította, hogy erkölcsileg hihető „a bűnösök békítését közvetítő Miasszonyunk“ megjelenése. Az Alpok Szűzének kegyhelyén számos testi-lelki gyógyulást jegyeznek több, mint 130 év óta.

La Salette esetében a hivatalos polgári Franciaország alig vesz tudomást arról a spirituális „esemény“-ről, amely első alkalommal vált ki „rossz hangulatot“ az ateista francia közéletben. Egy évtizeddel később a lourdesi jelenés ürügyén a vidéken lappangó klerikális ellenzékiesség már teljes mellszélességben és nyílt sisakkal veszi fel a harcot az önelégültséget sugárzó liberális párizsi sajtóval és a cinikus, kétkelő napóleoni rendszerrel szemben. Lourdes azonban, mint a klerikális ellenállás hirtelen feltárlt fészke, csak később vált politikai botránykövé az ideges francia közéletben. A Massabielle-i barlang Mária-jelenése a maga igazi jelentőségét azzal nyilvánította, hogy mintegy antcipálta a Szeplőtelen Fogantatás dogmájának kihirdetését. Ezért Lourdes abban is a legelső a fontos jelenések sorában, hogy az Egyház által is elfogadott hitigazságot mintegy transcendens legalizálással dobta be a széles köztudományba.*

A jelenésekben, azok tanító tendenciáiban, akárcsak Krisztus tanításában, nem a csodatettek jelentették a lényegét. Krisztus is szerette volna „megnevelni“ környezetét, beleértve Názáret városának csalódott polgárait is, hogy az ő tevékenységében ne a „csodadoktori“ működést méltányolják. De időnkint engednie kellett a kortársi kívánságok mohó és zaklató megnyilatkozásainak. Jézus nem a csodás eseményeket tekintette elsődleges jellemzőknek a működésére, hanem egyedül annak a ténynek a fontosságára kívánt rámutatni, hogy a temporális cselekedetek túl a maga földre-szállásának tulajdonképpen értelme és célja nem más, mint az, hogy a „szegényeknek hirdettetik az evangélium“. Tehát a fő-cél: a tanítás, a jóhír közvetítése az emberi világ felé. Ennél többet és újabbat a Szűz Anya sem „nyilatkoztat“ ki a jelenéseiben. Hanem figyelmeztet a kortársi világ bűneire, a hatalmasok politikai cselvetéseinek veszedelmes következményeire. Előre jelezve, hogy III. Napóleon balkezes olasz politikája, dinasztia alapító gögje, gyújtogató sovizmusa hova-tovább ismét háborúba és forradalmakba fogja taszítani Európát.

* A Róma melletti TRE FONTANE a második olyan jelenés, ahol a Szűzanya mennybevitelének dogmáját jelenti ki annak hivatalos deklarálása előtt, 1947. április 12-én késő délután.

VIDA ISTVÁN:

Politizál-e II. János Pál pápa?

2. RÉSZ

Előző alkalommal foglalkoztunk már Böckenförde nyugatnémet jogtudományi professzornak a *Stimmen der Zeit*-ben megjelent tanulmányával, amely II. János-Pál pápa ún. politikai teológiáját elemzi. Szó volt arról, hogy működése eddigi rövid időszakának egyik feltűnő vonása az emberek sorával való beható törődés és hogy ezt az egyház krisztusi megbízatásához tartozónak tekinti. A keresztfán megnyilatkozó krisztusközpontú humanizmus parancsától egyenes vonal vezet az ember méltóságához, az elnyomás, a kizsákmányolás és üldözés tényleges kiküszöböléséhez! A tanulmány írója ebben a teológiai indoklásban látja az újdonságot és különbséget az előző pápák érvelésével szemben, amely a természetjog követelményein túl nem ment, amikor az egyén és a társadalom problémáihoz állást foglalt. Mit jelent ez? Körülbelül azt, hogy az eddigi szociális megnyilatkozások az ember veleszületett jogait és a társadalmi együttélés harmónikus rendjét körvonalazták, míg II. János-Pál felfogása szerint szóval és tettel be kell a vátkozni a z emberek között, magyarán szólva „Jézus nevében” s az Ő példáját követve „meggyőzni a világot”.

Amilyen egyszerű ezt átérzeni és kimondani, olyan körülményes a megvalósítása. Böckenförde professzor dialektikusnak nevezi az egyház és a politika viszonyát. Küldetése elméletileg lelki-valláserkölcsi, mindennemű politizálástól távolálló, pártoktól vagy rendszerektől független. Mivel azonban Krisztusnak az emberekhez szóló üzenetét közvetíti, amely személyük értékével, szabadságával és annak végső rendeltetésével foglalkozik, szükségképpen hatással van életük, együttélésük alakulására. Ez pedig politikum; előle csak úgy térhetne ki az egyház, ha megtagadná küldetését. Pápánk egyik főgondja — szegezi le a tanulmány —, az egyház megszabadítása minden olyan bilincstől vagy kötöttségtől, amely az evangélium csorbítatlan hirdetésében és követésében gátolja. Papjait azért akarja távortartani pártpolitikai szereptől, hogy szabadságukat megóvhassák. Az egyház szabadsága és függetlensége azonban nem öncél, hanem a Krisztustól kapott megbízatás teljesítésének a feltétele, hogy az embernek s az emberért Isten szavát hirdethesse. Persze Jézus tanítványait üldözés kockázata se tartatja vissza ettől.

Böckenförde professzor II. János-Pál eddigi kiállásai alapján a következő súlypontokat látja: emberi jogok és emberméltóság, szegények, nyomorgók és társadalmon-külsők. Egyértelműen itt az egyház helye, de ugyanolyan egyértelműen utasítja el az erőszak minden formáját, mert az nem a Mester útja. Krisztuson kívül pedig senki se lehet mesterünk. Ugyanilyen világosan fel kell ismernünk az erőszak hiveinek teljes hazugságát, hiszen pont a zokat az emberi értékeket veszítik semmibe, melyekért állítólag küzdenek.

A tanulmány következő kérdése: hová sorolható az egyháznak ilyen konkrét beavatkozása az emberi

ség dolgaiba? A tanító, — a lelkipásztori feladatkörbe? Vagy valamilyen újszerű hivatástudatról van szó? Pápánk ezt az egyház próféta i küldetéséeként fogja fel, amely Krisztus próféta i tulajdonságából következik. Olyan behatóan szól erről II. János-Pál, hogy ebben alapállásának egyik lényeges vonását kell látnunk. Miben áll ez a próféta i hivatás? A pápa előtt az ószövetségi próféta k aktuális szerepe lebeg, ahogy korokban hatni igyekeztek. Egyedül az Urat, Jahvét tekintették megbízójuknak, akinek a nevében köntörfalazás nélkül hirdettek igazságot, királynak-népnek egyaránt. A próféta tehát bátor, de szavát a kellő időben és helyen hallatja, nem akar a politikában vezérkedni, többnyire mégis üldözik és megölik. Lehetséges volna, hogy II. János-Pál pápa máris ezt a modellt való sítja meg s az egész egyháznak ezt ajánlja? Alighanem így van.

Nem politizálni, de hatni a politikára is az emberek szívében és tettein keresztül. A politika felelősei láthatják tehát, hogy az egyház isteni küldetésének határain belül akar maradni. Ez persze nem zárja ki, sőt kötelezi, hogy a fejletlen országok habzsoló kapitalizmusát, az ipari államok ún. konzumizmusát és a különböző marxista rendszereket az emberi önérték, de méginkább annak krisztusi felértékelése szempontjából elmarasztalja.

Kikre vonatkozik a próféta i eikötelezés? Civilekre éppenúgy, mint papokra, de különböző módon kell gyakorlatba átültetniök. A lelkipásztor ne vállaljon funkciót szociális vagy politikai mozgalmakban, legyen nyitott mindenkivel szemben, hivatát pedig kalauzolja s a j á t t a n ú s á g t é t e l e által Krisztus követésére. Ezen túlmenően tevőlegesen vesse be magát a lépten-nyomon adódó, kis és nagy válsághelyzetek megoldásába. Az egyház civil tagjai a hárul a világ közvetlen alakításában résztvenni, ezért elsősorban ők a „föld sója”. Amit tesznek, önállóan kell tegyék, minden p a p i g y á m k o d á s t ó l m e n t e s e n, saját hatáskörben és felelősséggel.

Böckenförde ezután idézi még azokat a pápai kijelentéseket is, amelyek a társadalmi viszonyok és az emberek egyéni lelkülete közötti feloldhatatlan összefüggést diagnosztizálják. Mert mit ér, ha egy ember telen vezet ő r é t e g helyére hasonló más i k e r ü l? Végül — fogas kérdést vet fel a tanulmány írója: miként egyeztethető az evangéliumi igazság egyetemes érvényesülésre való törekvése a világ pluralista, vagyis véleménysszabadságot kívánó igényével? Meg kell figyelni — írja —, hogy II. János-Pál az e v a n g é l i u m i é l e t f o r m á l á s r ó l c s a k s a j á t h i v e i h e z s z ó l. Az ő feladatuk az ígét úgyszólván testté válni s a világtörténelembe illeszteni. Nem keresztényektől, vagy államférfiaktól sose kívánja a krisztusi igazság elfogadását. Az Egyesült Nemzetek előtt se beszél többről, mint közös jószándékú

törekvésekről. Amit az államoktól és a kereszténységen kívülállókól követel, csupán a v a l l á s s z a b a d s á g n a k, m i n t e m b e r i j o g n a k b e c s ü l e t e s b i z t o s í t á s a. A vallásos hívők és az agnosztikusok, vagy ateisták közötti vitáknak olyan korrekt formában kellene folyniok, hogy senkiféle a lelkiismereti szabadságát ne veszélyeztessék. Böckenförde professzor itt mellékesen rámutat arra a fejlődésre, amit a zsinat

HORY LÁSZLÓ:

A zsidóság helyzete a Szovjetunióban

Alacsony születési arányszám, asszimiláció és kivándorlás tizedeli a Szovjetunió zsidóságát — Antiszemitizmus az ateista propaganda szólamokba burkolva — A zsidóság pontos létszáma államtitok.

A szovjet-diktatúrában úgyszólván minden államtitok, kezdve Breznyev gallérbőségétől az interkontinentális rakétaprodukciónig. Az 1979. évi népszámlálás adataival is kedvükre manipulálnak a pártban. Ami a zsidóságot illeti, tény, hogy száma évről-évre fogy! Ennek fő okai: kényszerült asszimiláció, a születések csökkenése és a kivándorlás, ami azonban sokszor csak vágyalom marad. Biztos, hogy a következő években nőni fog az öregek száma és fogyni a fiataloké, aminek egyik oka az is, hogy a zsidók egyre magasabb korban házasodnak. Az önvédelem egyik kuriozitása, hogy 78.2 százalékuk legutóbb az orosz jelölte meg anyanyelvét.

Makash B. T a t i m o v, kazak demográfus, könyvében azt állítja, hogy a fenti irányzat az elkövetkező években mit sem fog változni. A népi és nyelvi asszimiláció tovább sorvasztja a hajdan erős zsidó faji törzset, miközben a születések csökkenő tendenciája állandósul.

Zwi G i t e l m a n „Moszkva és a szovjetzsidóság” című művében még pesszimistább konklúzióra jut. „Úgy tűnik, — írja szószerint — hogy maguk a zsidók fognak eltűnni ebből az országból”.

Tagadhatatlan, hogy az 1979 évi census a fenti megállapításokat alátámasztja. 1970-ben még 2,150.000 zsidó élt a Szovjetunióban; 1979-ben nem sikerült többet kimutatni mint 1,250.000-et. A kilenc esztendő s népiállag-veszteség tehát 15.8 % volt! Az előző évtizedben ugyanez csak 5.2 %. A nemzeti-ségi galériában a zsidók a 12. helyről visszaestek a 16. helyre, amivel a turkmének, tadzsikok, volganémetek és kirgizek mögé szorultak. 1959-ben a zsidók a szovjet lakosság 1.1, 1970-ben 0.9, ez idő szerint csak 0.7 százalékát reprezentálják.

Az 1970 után meggyorsult emigráció ebben természetesen fontos szerepet játszott. Az elmúlt tíz esztendőben szabályos papírokkal kb. 160—200.000 zsidó hagyhatta el régi hazáját. A számadatok tekintetében a különféle szovjet-európai és nyugati források azonban nem egységesek. Tény, hogy a 11 köztársaság közül kilencben csökkent a zsidók száma. Legnagyobb számbeli veszteség Ukrajnát és az orosz Szovjetköz-

hozott, szemben a zsinat előtti egyházi tanítás intoleranciájával. Zárójelben: talán bizony az integralista multért kell fizetnie a jelenkorban annyi kereszténynek?

Mai pápánk — fejezi be a tanulmány — velejében mégis befelé, magunk felé fordul s ez is igazolja, hogy nem politizálni akar, hanem mindenben — persze a politikát se mellőzve — Krisztusból minél többet elfogadtatni. Az evangélium súlya a világban nem belső valóság tartalmától függ, hanem attól a hatástól, amit követői életükkel tesznek. Régi az igazság: gyümölcsseiről ismeritek meg a fát.

társaságot érinti, ezek 143.000, illetve 107.000 zsidót voltak kénytelenek leírni. Viszonylagosan legjelentősebb veszteségek a következő tag-köztársaságokban voltak megállapíthatók: Georgia — 49.0, Litvánia — 37.5 és Lettország 24.3 százalék. Az egész eurázsiai birodalomban az összkép nem sokat változott, miután a zsidók 80 %-a a három nagy szláv tagországban él.

Feltűnően kevesen beszélnek ma zsidó nyelven Nyugat-Ukrajnában, Litvániában és Lettországban. Georgiában is sokkal kevesebben nyilatkoztak zsidó anyanyelvűnek, mint korábban. Már 1970-ben a zsidóknak csak 17.7 százaléka nevezte anyanyelvét „nemzeti-ségi nyelvnek” is, 1979-ben pedig csak 14.2. Egyre több szovjetzsidó vallja „első nyelvének” az orosz és zsidó anyanyelvét csak „másodiknak”.

A moszkvai Olimpiai Játékok alatt öt szovjetzsidó: Vladimir Broszky, Igor Vinogradov, Dina Grossman, Katerina Omanszkája és Marija Zaidel — nem kis bátorságot s elszántságot tanúsítva — írásos petícióval fordult a Nemzetközi Olimpiai Komité elnökéhez, Lord Killaninhez és petíciójukban a játékokat — éppen a „nagy spektakulum” idején — „az illegális és az emberi jogok megsértése színpadának” nevezték. Beadványuk egy kópiáját elküldték a szovjet „Olympiad 80” rendezőbizottságnak is.

Tudomásunk szerint az elmúlt másfél esztendőben 60—70.000 zsidó tudott kivándorolni, de újabban a kivándorlási eljárás is szigorúbb és nehezebb lett. Állítólag abban kell okát keresni, hogy túlsúlyal fiatalok keresik a távozás útját, visszahagyva a terhet jelentő öregeket.

A zaklatások, megfélemlítések bizonyítják, hogy a Szovjetunióban a zsidók csak megtűrt népi elemet alkotnak. A „Szovjetszkája Litva” c. újságban (júl. 18) megjelent egy cikk „A Talmudal a haladás ellen” címmel, amelyben egy pszeudó-tudós azt fejtegette, hogy a judaizmus ellen irányuló ateista hadjárat nem nevezhető és tekinthető antiszemitának. Attól függetlenül, hogy „a történelem elítélte a nemzetközi cionizmust”, a cionisták tévesen hiszik, hogy Moszkva üldözi a zsidóságot. Mit tehetne a párt az ellen, hogy a lakosság körében „hódít a tudományos materializmus”? A céltudatos pártpropagandának köszönhető — büszkélkedik a cikkíró —, hogy pl. Ukrajnában és az Orosz Föderációban a zsidóknak csak 3—5 százaléka a hívő, azok is többnyire már „sír felé botorkáló agok”.

